

Яктылык йырсыһы

Дәрестең максаты:

- Шағирзың тормош юлын, ижадын өйрәнеү;
- М. Акмулланың халык тормошонда, әзәбиәт тарихында тоткан урынын билдәләү;
- укыусыларза Акмулла ижадына кызыкһыныу уятыу;
- балаларзы арзаклы шәхестәр өлгөһөндә тәрбиәләү.

Өйгә эште

тикшереу

һораузар:

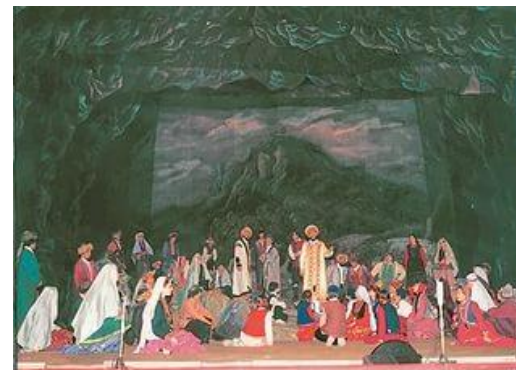
1. М.Акмулла кайза һәм касан тыуа?
2. Акмулланың ысын исем-шәрифе?
3. Башланғыс белемде кайза ала?
4. Шағир ниндәй мәзрәсәләргә укый?
5. Тыуған йортонан ни сәбәпле сығып китә?
6. Үзе менән нимәләргә ала?
7. Белемне камлаштырыу өсөн кайзарга эшләй?
8. Акмулла исемен кемдәр ни өсөн бирә?
9. Шағирҙың исеме нисек мәнголәштерелә?
10. Акмулланы ниндәй шағир тибез?

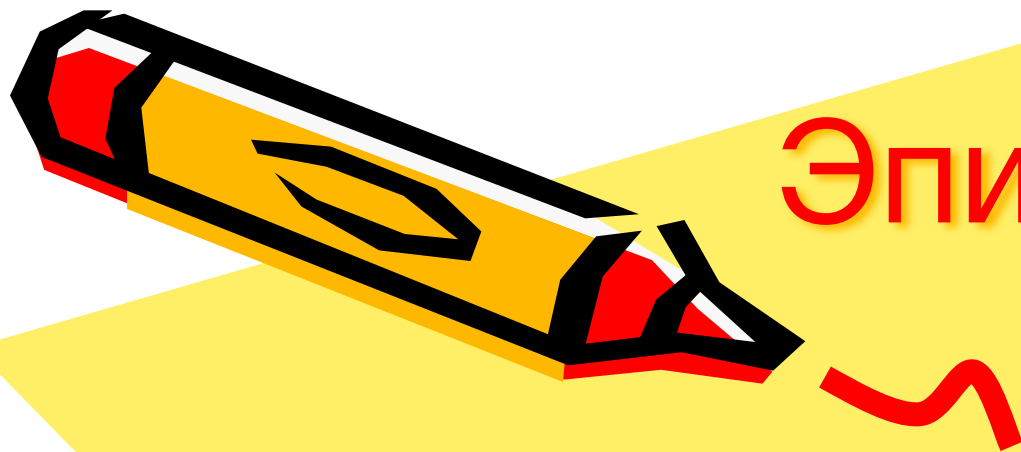

Яуаптар:

1. 1831 йылда Миәкә районы Тукһанбай ауылында.
2. Мифтахетдин Камалетдин улы Камалетдинов.
3. Үз ауылында атаһынан.
4. Мәнәүезтамак, Әнәс, Стәрлебаш, Ырымбур, Троицк мэзрәсәләрендә
5. Үгәй әсәһе кыйырһыта.
6. Ат, арба, китаптар, эш коралдары.
7. Казак балаларын укыта, балта ошта була.
8. Казактар, тура, ғәзел һүзле, акыллы булған өсөн.
9. 1989 йылда Акмулла исемендәге премия булдырыла;
  - Өфөләге юғары укыу йортына исеме бирелә;
  - Халык – ара “Акмулла укыузары”,
  - Республикала “Акмулла вариштары” бәйгәһе үткәрелә;
  - Тукһанбайза йор-музейы асыла;
  - Өфөлә һәйкәл асыла һ.б.
10. Мәғрифәтсе шағир.

Исемен мәңгеләштерер

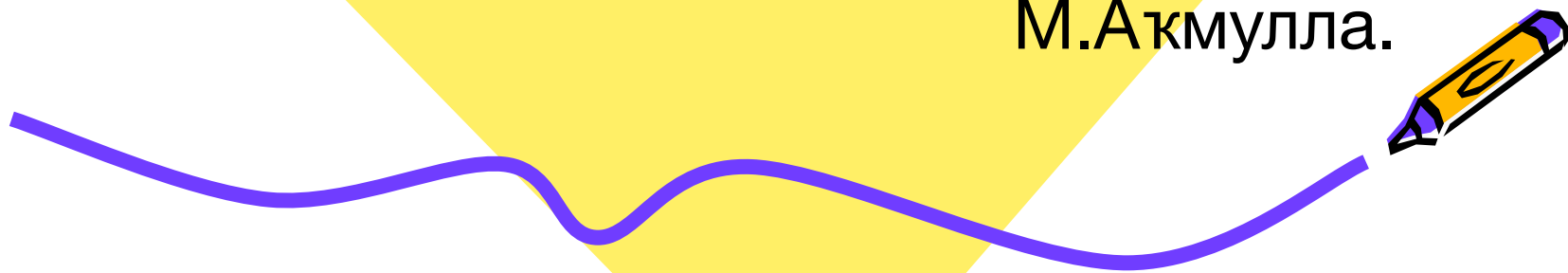

Эпиграф:

Башкорттарым,

укыу кәрәк, укыу кәрәк!

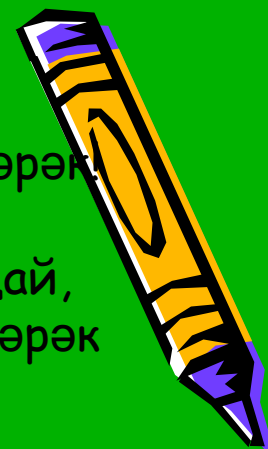
М.Акмулла.

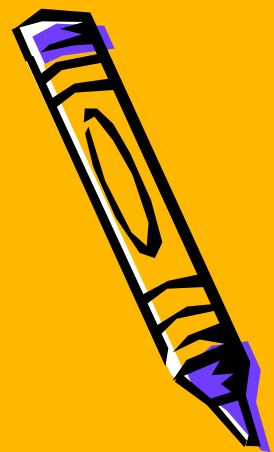
Башкорттарым, укуу кәрәк, укуу кәрәк!

- Башкорттарым, укуу кәрәк, укуу кәрәк!
Арабызза назандар күп, укуу һирәк.
Аңғыра айыузан Уралдағы курккандай,
Эй, туғандар, назанлыктан куркыу кәрәк
- Илтифат ит: укуузальыр шәрафәттәр,
Яһиллектән килә ятыр зур афәттәр.
Укығандар күктә осор, һыуза йөзәр,
Юктыр унда әүлиәлек, кәрамәттәр.
- Укығанға был донъяла жәләл булыр,
Харам тигән күп шәйзәр хәләл булыр.
Ырыс, дәүләт шишмәһен асам тиһәң,
Филем-һөнәр берзән-бер әмәл булыр
- Алтыға берзе кушып, һан ун булмай,
Сәғәтте алға бороп, төн көн булмай.
Белемлелек — арысландан көслә батыр,
Шуға атланмай, һинең төшөң һис өн булмай.

Һүзлек эше:

- Илтифат ит – иғтибар ит, бел
- шәрәфәт - хөрмәт, почет
- яһиллык- аңһызлык, наҙанлык
- Афәт – бәлә-каза
- Әүлиә – күрәзәсе, тылсым әйәһе
- Кирамәт -тылсым
- жәләл –якты нур, йәм
- харам – ярамаған әйбер
- хәләл – рөхсәт ителгән

Шигабутдин Мәржәни

мәрсиәһе”

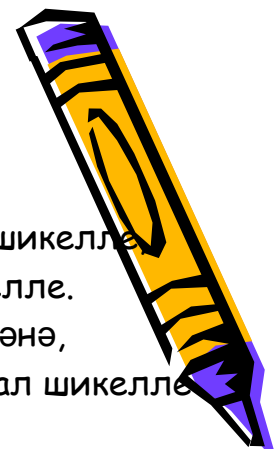
Караңғыла фонарзе кабызған ул
Кайнар һөткә һары майзы
тамызған ул
Сәләмәтлек шишмәһенән юлдар

асып,

Хәкикәт йылғаларын ағызған ул.

Үз аллы эш.

Китап һүзен бозоп әйткән бозок мулла
Өстөн сығыр унан да, бурлык кылһа.
Акмулла күпте күреп һырғалаған,
һәр ерзә назандарзы кузғалаған.

Булмайык дүрт аяклы мал шикеллә
Кыуарған япракһыз тал шикелле.
Баксалай, егет әзәм күркәмләнә,
Ғилем менән һүз һөйләһә, бал шикеллә

Аз ғына дәресем бар кыш вакытта,
Китап карау-ғәзәтебез буш вакытта.
Безгә лә ғилем бите ябылған юк,
Аңлайбыз көйеф килгән хуш вакытта

Хәл етһә, төрлө фәнде күргән

Тормошо башка илдәрзең көн шикелле,
якшы,
Тормошо назан илдең төн шикелле.
Үзегез уйлап карағыз. Мейегә һалып:
Күренә ошо ере миң шикелле.
якшы

Камилдәр катарына кергән якшы,
Русса укып кына түгел белмәк,
Хәл килһә, французса белгән

Һәр кайза хәлең харап, булһаң назан
Йоконан баш күтәрер зирәк әзәм.
Башка йорт, ғилем эзләп талпыныуза,
һис юктыр ер йөзөндә беззән яман.

Бер күреүзә белмәшең ирзең серен,
Мәғрифәт юлыңда һал күзең кырын.
Күпме өгет әйтһәң дә назанға һин,
Фекерләп, атынға алмаш меңдән берен.

Егеттәр, хәбәрзәр бул замананан,
Һыйырзан артык түгел назан әзәм.
Ниңә без хур булабыз башка йорттан -
Без зә бит тыуып үстек ата-ананан.

Төркөмдөрзө эш

1 төркөм – фишбоун,

2 төркөм –

СИНКВЕЙН

эшлэй

Белем, укыу тураһында

мәкәлдәр:

- Укыу-энә менән сокор казыу;
- Укыған- ташка казак каккан;
- Китап -белем шишмәһе;
- Көслө берзе йығыр, белемле меңде

йығыр;

- Белеме барзың кәзере бар;
- Йәш сакта укыу-ташка языу,
картайғас укыу-бозға языу;

Өйгә эш:

1. “Башкорттарым, укыу кәрәк..!”

шиғырын ятларға;

2. **Ижади эш.**

Башкорттарым, укыу кәрәк, укыу кәрәк!”
шиғырын әзәп, тәрбиә темаһына
ярашлы үзгәртәргә.

3. **һәләтле укыусылар өсөн:**

М.Акмулла ижады буйынса
киносценарий язырға.

Баһалар:

- өйгә эш,
- дәрестә катнашыу,
- төркөмдәрзәге эш өсөн дөйөм куйыла

